

КИЊИ УОННА СОКУОН

ХАБЫАТ АНАЛЛААХ ТАБААРЫЫТА

КЫРДЫК ҮРДҮГЭР СЫМЫЙА ҮТТҮБАТ

«Саха Республикатын прокуратурага «Илин Эгэр экономический сайдыы зонага прогност» аһаҥы тииһтээх АО уонна «Илин эгэр-инност» аһаҥы тииһтээх АО үдэлэрин» хамнастарын ба» «Сарбала» ил түмүктэринин холуобунай дьаһалтыа көбүтүүнү аһаҥыстыыр туһунан уураах таһаарбытын туһунан илтиһиһэрбил, Эһиги бу уурааҕы Саха Республикатын прокуратура биллэригэр ылымт күүсүтүтөн 7 конук иһинэн аһаҥар бырааһтааххыт.

Холуобунай дэмэлэнэ көбүтүүнү ахсаанастык
туһунан уурлах уонна ыстырааша- күүтүүлэрин

Сыныарыы барыта 9 дүгүтэхэ.

Саха Республикатын прокурора, II кылаастаах
юстиция государственной советника Н. П. Полятин-
ский»

Илгичийн үс хөвөөнийгөөх ялтингийн "Илэн Эгэр" программа дэвхэлтийн баймлыгтар Т. М. Артемычкын усина "Илэн эгэр-йгөөс" абагдс тилгээх АО директорын Е. Н. Мухомовыг от йфын 4 күнүгэр калбита.

Бу дараа тохсуйнгу 30 хүнүгэр «Сахаада» ха-
йаална «риет В. Гоголев «Артемьев и компания»
дизэ маттаах суруга илһи эгэр дьогдунгэртэни
сонуунута. Баар-суох тирах агостор тарилтэбит бэ-
йэтн эрэ туһугар улаална олороро, илһи эгэр улуус
тар экономикаларын көтөбөртө, саймаһарга аһам-
һыт үл харчы Артемьев уонна илһи аймактарын
хармааннарын хансатара олус хомолтолоох этэ. Итэ-
байһимтэххэ дуу, «тэбэйиэххэ дуу диир санаа ула-
аммыта. «Ырааһырдар ханһык», — диир бүөмчү
санаабыт, дьолго диирбит дуу, туолла. Мантан ал-
ларак Саха Республикаһын прокуратурага холуо
буһай дьыаланы ахсаһытыр туһууан уурааһы
буһа тарлаа быһаһыһыһыһыт.

Союуонар уонна правовой актылар союуонастара* төлөрүлүүсүлэрин кэтиэн кэпэр өдөөт пренурора, бастагы кылаастаах өрүст Сидоров В. Е. «Илин элэр» экономикаһай сайааы зонатын уонна «Илин элэр-ишест» аһаҕас тирээх АО үлэтэрин бэрөбнэр кэлээбит магырыһааллары өрөн баран мааныктары быһаарыт.

«Была создана Фонд реализации программы ЭЗР «Заречье». Изначально за расходованием средств программы следил Коопдизмет. Однако путем создания ОАО «Заречье-Инвест» Артеменко ушел из-под контроля правительственных органов. Руководителем ОАО «Заречье-Инвест» был назначен Е. Н. Шумин — племянник Артеменко. И началось...» даян суруйар В. Гоголев буруйдаары «ыргач мууска» тааарыттар.

«Нашин эгэр»-экономический сайдын «нэгдэж, эхлэх» программын государственной акционерной компании» саймылаах типтэх АО устаабын Дыкуунай куорат дьаһандата 1993 сыллаахха өсөһүн 26 күнүгэр регистрациялаабыла. Ол туһунан юппуха 5823 №-дээх энбидизгалистыа бараллыны. Устаама сөл түбэлтинэрэн предприятие бэйэтэ-бэйэтингэр голору хаһаанын буолбута: үлхэрчэ бонсүрүостарын, төбө үлэвинтэинизхэтин, салаанын форматын талыны дуоһунастаах дьон эбөһиннэстэрчэ тымырыны, салаата нормативий хс хохомноох быһадылары ылыныытын — бүтүнүтүүтүн бэйэтэ-бэйэтүүс тэтигин табыгастаабынан зорон дьаһайлаабыла.

Ахсынны 24 күүгэр хатгаан регистрацийн ба-
ран (государственный регистрационный багзын гу-
нунан 2109 №-дээх сибидитаксифона СР Юсти-
цийын министерствата 1996 сэл ахсынны 24
күүгэр биэрбита) «Илн энэр экономическай сай-
дын зонатын программата» аһаас татээх АО ку-
булуйбута тэрийэччинэн 15000,0 мэд. солн, устан-
ной капиталлаах СР баайга-дуолга государственнай
хураалланытын Фыдата буолбута.

Обществе устайбын 1.4 дуунугар олодурин, кини бейши толору халааыстыбанний сайийнынга үзэлнир, фискалларты, предствительстволары, ту гудуктаах обществолары үеснотар, халааышныгыр атын субъектарга кыгтар быраантамынта.

Байгас бас ондлар финансовый компаниян тарбиян туһунан боллуруос СР Президион 1993 сая кулун тутар 6 күнүнээһи 306 №-дөөх Ыйааһын 3.1 пунуан уонна СР Президион 1995 сая аам ыйын 11 күнүнээһи 226-р №-дөөх дьаһалынан сөмүлүлү-

бүтэ, Ийнэн 1995-сн атырдах ыһан 1 күнүгэр «Илин эгэр» ЭСЗ зонатын дьаалатын баһылыгы дьаалыһан «Саха-Инвест» финансовай компани бээр буолбута, «Илин эгэр» ЭСЗ дьаалаты хойтуруолуур баһыты бас биялыгы буоларын быһыгытыһа уонна 1995-сн атырдах ыһан 23 күнүгэр түһөрүлүбүт өрүттэр хардыгы дьаалыһарын бэрээдэги быһаарар генеральнай дуоһаарга олоһуран, финансовай компани үлэти хамһаһын толору хойтуруолуур, компани дьаалта баһылыгы дьаалыһан үлэтиһэр.

Тоголея этэринин, Артемьев ити компанияны хонтуруолтан куотар сыаллах төрийбт куудук суру бар. 1993 снл ахсынны 7 күнүгэр 31 правительствот 308 №доох уураадыган ити снл IV кварталыттан «Ини энэр» республика бюджеттан үбүлэһингиз таллаарыллыгыта. Очотугар баар согуоннарга олобуран, ини дыһалтата финансовай компанияны төрийэр кыахтаммыта, оти а финансовай ресурстары туһаны туһунан Батыланиннан үбү тарйар усулуостарга уонча уставный фонддарга бязер быраантаммыта. Онон итинга Артемьев өртүтүн сокуону кэһин суох диил быһаарыт аркучор.

Ийнэтэк салгым Гоголев Шүжин бэйэттэр кварти-
ра атылаһаары зарчы ылыһыт, Арсеньев балты
гар М. Шүжинида полуогу тушанка ыры 30 мөл.
солж көһөрбүттэрин, о.д.д. суруйар

Е. Н. Шумкина 10 сая төлүүр болдогхо 310 мян. солк. ссуда бариллибит. Ол РФ Президентин 1996 сая кулун тутар 30 күнүгэр талгарбыт 430 №-дээх «Гражданнар озорор дыһын туссууларыгар уонна атыылаһыыларыгар государственнай өйөбүл туһунан», эмэа кини 1994 сая бэс ыйын 10 күнүгэр 1180 №-дээх «О жилищных кредитах» Ыйаахтарыгар уонна РФ правительстватын 1996 сая атырдыах ыйын 3 күнүгэр «О предоставлении гражданам РФ, нуждающимся в улучшении жилищных условий, безвозмездной субсидии на строительство или приобретение жилья» ууһаагар сэл түбэхэллэр. Сокуону быһа хаачыы эмэа көстүбэт. Оттоо М. Н. Шумкина ылбыт 30 мян. солк. кредита тоһорүлүтүбүт, расчётнай счекид 1997 сая тохсунну 13 күнүгэр харчы киирбитин туһунан ысыа раппида биар.

«Илин энгэр» уонна «Илин энгэр-инвест» нолуок сокуоннарын түтүбүүлэригэр Дьакуускай куорат нолуокка госинспекцията дьомуоннарынан ырытан бэрэбэржэлээн бараан нолуок сокуонун кэбинни бул батах. «Илин энгэр» дьаһалтатын бэрэбэржэлэһин 1994-1996 сылларга дохуоту кистээһин губэлтэлэргэ баарын арийыт. 1994 сылга—214.4^{млн} тыһ солк.; 1995 сылга—227.8^{млн} 3 тыһ солк. 1996 сылга—354.1^{млн} 2 тыһ солк. Ситэ төлөммүтөх нолуоктар уонна ыстарваллар суумалара, Дьакуускай куорат нолуокка госинспекциятын быһаарыытынан 2.446.953.3 тыһ солк. тэ-гиспит. Бэрэбэржүүн бытынага 1994-1996 сылларга «Илин энгэр» дьаһалтатыгар нолуокка чыччитыллэри көгүлүүр СР Президиени 1993 сыл кулун тутар 6 күнүгэди 386 №-дөөх Ыһаада уонна СР правительствоты 1993 сыл ыам ыйы 17 күнүгэди 178 №-дөөх уураада бөлбөмтөһө ыһыллыбатахтар.

СР правительствотоын 1997 сэл нам аймн 27 күнүүдэйн 622-р №-дээх дэахалымаа «Илн эгэр» дэахалтата уонна резидент-предпринимелара барыскы аарыллар, баайга-дуолга уонча суол республиканскай фондатыгар-ыллаллар нолуу-сгартан босхо-оммуттара Олн нолуук инспекцията ыстармаа кээмэйи 1.857,4 тын солк агаппыта, ол харчы «Илн эгэр» үбү дэахалтата ыаллаан мытыллыбыта.

Прокурор В. Е. Сидоров изложил да жлын түгэл нэрсг тохтоол бичааруулаарь бичрэн түмүк онгорбуу уонна Артемьев Р. М. уонна Шукын А. Н. утары көбүтүүлүбүт холуобунай дьыаланы ачаастааһырг үлрөөх тыһаарыт.

Иттификатчыларыбызга ызагатыштан Алаханынтан тутулуга суох хаһа баһараар сакыйааһыт түбүннэ сөп. Ошон тахсар уураахтары, дьаһаллары, согуон нары сирейэн үрөтөр, сактан туһана үрөтөр бэ кемгэ ураты ишадалаах.

СЫЛ АЛТА
БҮЙҮН
ТҮМҮГҮНЭН

[illegible][illegible]

1996 оны алта шийгэр улсдаа 56 буруйтан яарахад 39, ол шийгэр кишини сурган өлөрүү түбэлтэтэ 1 эбит буулмаарына, быйна 31 буруй ол буллубутут-тан 10 яарахан керүтнээх, кишини сурган өлөрүү —3. Яар буруй мангын алоозонинэ улууса өтөрү-бүтүрүмнэн бэлэстэнэ шинэ.

Буруу бичруу ахсан эргүүлэн аргаар авчирч
ИдэО үлэтил ситиһантинэн ааһахха сэд эрээр,
бидэлл дараа буруу бичруу сэрэтил үлэ ситата
суох бичүүлэрин билиннэхитин наала. Оруу бич
дэлл кэмдэ биллэр үлэтилер общественности үлэ-
тэ нэмтэлтэ, гурданнар нус хас олохторун аргагч-
чылалтын агтардас сотрудинктарга эрэ сыбайыллара
үкээтэ. Хамнас суох, тийиммэт-түгэммэт буолуу
улам агтарчаллы ылар, ойтон ердон аһын толкуй
дуур суох дэлх нурдур салааччылар эааллар, Ити
ей-санаа сыһанатын баһал улахан буортулаах. Ман-
нык тыһылар түтүннэргэ дьон ойдоох тойдоох, сир
дэлх буолуулар эрэ үтүхэ тийэр сыһааһын
умиунуохха.

Ааспыт сэд туһааннаах нэмнэ кытта тэҥнээтэххэ, уоругу 21-төн-8-на, күдүгэллээһин 18-тан 5-кэ, арыгы иһит туруктаах сылдьан буруйу огоруу 31-төн 13-кэ, общественнай нисетэлэртэ буруйу огоруу 11-төн 5-кэ, сокуоннай саастарын туола илик сөөлөр буруйу огоруулар 5-тан биһр-э тиниэ аччатыллыһалар. Буруй аты көрүннөрүст сыһыһалар эһил-тэһилэр. Үлэтэ суохтар буруйу огоруулар 5-тан биһр-э (4-этэ) улаатта.

Буруй аларын кэрэзгич арыгы испат дьон онго-
роттор.

Итирдэр утахтар маданийлларта харахыта суох
итыйлыларын талыһан түүһүнэри, иккисэ хойукк
дэри кистээн атыһымыр дээн бааллар. Милиһа
үдэһиттэрэ итиннэхэ туһааннаах үлэни ытталлар.
буруйдаахтары административнай эппиэккэ тардал
лар. Бу үлэбэ общественность ылсара буоллар бөл
суу-хаайымы өссө күүһүрүөх этэ. Оттон од хас
бшардныбитигэр илчэһэни, чэһиэн доруоһуйаны эрэ
абалыһа саарбакаламат.

В ДРАГУНОВ

ИдьО штабын начальчыг, млкнцэ капитана

СУОЛ СЭРЭБИ ТАПТЫР

Сүүл буора өрүкүйэр. Мотоцикалаах, массынна
лаах быыс биярбаны субуллар. Сайыт уулуссара
айан суолугар техника сырмыта эргөйдөөбүт көмө
Түргөн айан добуун. Ол эрэри билгити айан ар
гыстаах эрэ динирит көрөйү буолла—суол сэрэи
таптыыр. Улууска транспортун техниккай көрүү
тургуту, транспорттаахтары кытта үлө туһуна
Чурапчытаагы ГАИ госатт-мисектора Засимий Се
менович Собакин манньык илсини:

— Автогнотспорта техниксэй көрүү сэл айһа
ыттыллар. Транспорт товарнай корүү, турмунай
уота-күөһэ (автомобилата, фариата, «авар-байа»), ке
лүөһэттэн туруга, мотоуора, двигатели о.д.а. — барыт
бөрөбүрүөлүлээр. Хас бирдин массаманада меди
цинсэй алтеича баар буолара булгуччулаах. Суол
нар байэттэн уонна массаманаттын докумуоннара пр
дүөлүлэр. Авардас Чурапчы урдүөнүн ха чааһына
массамана баары чуолкайа биллибэт. Был-арамы 782
быыл 418 массаманада докумуон оһоһу уонна 1893
сылга 115, 1997 сылга 36 мотоцикл регистрация
данна. Бидинни турутууан 1,219 транспортнай сред
ство техническэй көрүүнү ааста. Бизе илгилээх суол
постовой сулуусна үлэһиттэрэ суолга байааччы ту
рак үлэһитиллэр. Итирик туруутуа уруулга оло
буттартан транспортдарын, праваларын ылабыт. Тран
спордарын бизе сууһаада ыстараантыыр сиргэ ту
руорабыт. Оһоо техника биир сууһаада турууту
һини буруйдаахтан 50 тыһ. солк., ол «ста бизе
сууһаада 250 тыһ. солк. төлөтөбүт. Отгон праваны
боддохтоон боддымыбыт эбэтэр ыстараантыыбыт
Ыстараан саамай үрдүк көзмөһө 1,252 тыһ. солк.
—1,350 тыһ. солк. дээр. Праваны быһыы тусп
критерийдээх—3,6 айдаах, 1 сылдаах. Буруйданаа
чы тэрилтөһиттэн характеристика туһаһаадыр, оһо
көрөбүт. Бала системата диз баар. Быраан бы
һылыбыт көзмөгөр «быстах көзмөх таһон» диз
барыллар. Суолга туулууулааһына быт эбэллэ ту
рар. Сыл үстата 15 баалла дээр тиргүтүөһүн, б
суолнар праваны ивистээч туттаран авар. Мото
циклданын шлема суох айнааччыттылары, регистра

(Бүтүттүн 4с ктр. көр).

М. СИДОРОВА

(Бүтүүтүн 4-с сир, көр).

